

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Teaching a Lesson: The
 Divine Pedagogy of the
 Plagues*

Sponsored in memory of
 Dr. Alvin Wertentheil, Avraham Ben Yisrael Yitzchak, z"l.
 A precious husband, father, and grandfather.

Mrs. Suzanne Cohen
 March 8, 2015 • יד' אדר תשע"ה

I. שמות – עשר מכות**דס**

ז, יד ויאמר יהוה אל-משה, כבד לב פרעה; מאן, לשלח העם. ז, טו לך אל-פרעה בפקר, הנה יצא המימה, ונצבת לקראתו, על-שפת היאר; והמטה אשר-נהפך לנחש, תקח בידך. ז, טז ואמרת אליו, יהוה אליהי העברים שלחני אליך לאמר, שלח את-עמי, ויעבדני במדבר; והנה לא-שמעת, עד-פה. ז, יז פה, אמר יהוה, בזאת תדע, פי אני יהוה: הנה אנכי מכה במטה אשר-בידי, על-המים אשר-ביאר--ונהפכו לדם. ז, יח והדגה אשר-ביאר תמות, ובאש היאר; ונלאו מצרים, לשמות מים מן-היאר. } ס { ז, יט ויאמר יהוה אל-משה, אמר אל-אהרן קח מטף ונטה-ידך על-מימי מצרים על-נהרותם על-יאריהם ועל-אגמיהם ועל כל-מקנה מימיהם-- ויהיו דם; והיה דם בכל-ארץ מצרים, ובעצים ובאבנים. ז, כ ויעשו-כן משה ואהרן כאשר צוה יהוה, וירם במטה ויך את-המים אשר-ביאר, לעיני פרעה, ולעיני עבדיו; ויהפכו כל-המים אשר-ביאר, לדם. ז, כא והדגה אשר-ביאר מתה, ויבאש היאר, ולא-יכלו מצרים, לשמות מים מן-היאר; ויהי הדם, בכל-ארץ מצרים. ז, כב ויעשו-כן חרטמי מצרים, בלטיהם; ויחזק לב-פרעה ולא-שמע אליהם, כאשר דבר יהוה. ז, כג ויפן פרעה, ויבא אל-ביתו; ולא-ישת לבו, גם-לזאת. ז, כד ויחפרו כל-מצרים סביבת היאר, מים לשמות: פי לא יכלו לשותת, ממימי היאר. ז, כה וימלא, שכעת ימים, אחרי הכות-יהוה, את-היאר. } פ {

צפרדע

ז, כו ויאמר יהוה אל-משה, בא אל-פרעה; ואמרת אליו, פה אמר יהוה, שלח את-עמי, ויעבדני. ז, כז ואם-מאן אתה, לשלח: הנה אנכי, נגף את-כל-גבולך--בצפרדעים. ז, כח ושרץ היאר, צפרדעים, ועלו ובאו בביתך, ובחדר משכבך ועל-מטתך; ובבית עבדיך ובעמך, ובתנוורתך ובמשארותיך. ז, כט ובכה ובעמך, ובכל-עבדיך--יעלו, הצפרדעים. ח, א ויאמר יהוה, אל-משה, אמר אל-אהרן נטה את-ידך במטף, על-הנהרות על-היארים ועל-האגמים; והעל את-הצפרדעים, על-ארץ מצרים. ח, ב ויט אהרן את-ידו, על מימי מצרים; ותעל, הצפרדע, ותכס את-ארץ מצרים. ח, ג ויעשו-כן חרטמים, בלטיהם; ויעלו את-הצפרדעים, על-ארץ מצרים. ח, ד ויקרא פרעה למשה ולאהרן, ויאמר העתירו אל-יהוה, ויסר הצפרדעים, ממני ומעמי; ואשלחה את-העם, ויזבחו, ליהוה. ח, ה ויאמר משה לפרעה, התפאר עלי, למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך, להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך: רק ביאר, תשארנה. ח, ו ויאמר, למחר; ויאמר, כדברך--למען תדע, כי-אין פיהנה אלהינו. ח, ז וסרו הצפרדעים, ממך ומבתיך, ומעבדיך, ומעמך: רק ביאר, תשארנה. ח, ח ויצא משה ואהרן, מעם פרעה; ויצעק משה אל-יהוה, על-דבר הצפרדעים אשר-שם לפרעה. ח, ט ויעש יהוה, כדבר משה; וימתו, הצפרדעים, מן-הבתים מן-החצרות, ומן-השדות. ח, י ויצברו אתם, חמרים חמרים; ותבאש הארץ. ח, יא וירא פרעה, כי היתה הרוחה, והכבד את-לבו, ולא שמע אליהם: כאשר דבר יהוה.

כנים

ח, יב ויאמר יהוה, אל-משה, אמר אל-אהרן, נטה את-מטף ונה את-עפר הארץ; והיה לכנם, בכל-ארץ מצרים. ח, יג ויעשו-כן, ויט אהרן את-ידו במטהו ויך את-עפר הארץ, ויהי הכנם, באדם ובבהמה: כל-עפר הארץ היה כנים, בכל-ארץ מצרים. ח, יד ויעשו-כן חרטמים בלטיהם להוציא את-הכנים, ולא יכלו; ותהי, הכנם, באדם, ובבהמה. ח, טו ויאמרו חרטמים אל-פרעה, אצבע אלהים הוא; ויחזק לב-פרעה ולא-שמע אליהם, כאשר דבר יהוה.

ערוב

ח, טז ויאמר יהוה אל-משה, השכם בפקר והתיצב לפני פרעה--הנה, יוצא המימה; ואמרת אליו, פה אמר יהוה, שלח עמי, ויעבדני. ח, יז פי אם-אינך, משלח את-עמי--הנני משלח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך, את-הערב; ומלאו בתי מצרים, את-הערב, וגם האדמה, אשר-הם עליה. ח, יח והפליתי ביום ההוא את-ארץ גושן, אשר עמי עמד עליה, לבלתי היות-שם, ערב--למען תדע, פי אני יהוה בקרב הארץ. ח, יט ושמתי פדת, בין

עמי וביין עמך; לְמַחַר יְהִיָּה, הָאֵת הַזֶּה. ח, כ ויעש יהוה, כן, ויבא ערב כבוד, בִּיתָה פְּרָעָה וּבֵית עֲבָדָיו; וּבְכָל-
 אֶרֶץ מִצְרַיִם תִּשְׁחַת הָאָרֶץ, מִפְּנֵי הָעֶרֶב. ח, כ א ויקרא פְּרָעָה, אֶל-מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן; וַיֹּאמֶר, לְכוּ וּבְחֹו לְאֱלֹהֵיכֶם--
 בְּאֶרֶץ. ח, כ כ ויאמר מֹשֶׁה, לֹא נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן, כִּי תוֹעֵבֶת מִצְרַיִם, נִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: הֵן נִזְבַּח אֶת-תּוֹעֵבֶת
 מִצְרַיִם, לַעֲיִנֵיהֶם--וְלֹא יִסְקְלוּנוּ. ח, כ ג דָּרַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, גִּלְךָ בַמִּדְבָּר; וְנִזְבַּחְנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יֹאמֶר
 אֱלֹהֵינוּ. ח, כ ויאמר פְּרָעָה, אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וּנְזַבְחֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם בַּמִּדְבָּר--רַק הִרְחַק לֹא-תִרְחִיקוּ,
 לְלֶכֶת; הַעֲתִירוּ, בְּעַדִי. ח, כ ה ויאמר מֹשֶׁה, הִנֵּה אֲנֹכִי יוֹצֵא מֵעַמְּךָ וְהַעֲתַרְתִּי אֶל-יְהוָה, וְסָר הָעֶרֶב מִפְּרָעָה
 מֵעַבְדָּיו וּמֵעַמּוֹ, מִחֶר: רַק, אֶל-יִסֹּף פְּרָעָה הַתֵּל, לְבִלְתִּי שַׁלַּח אֶת-הָעַם, לְנִזְבַּח לַיהוָה. ח, כ ו יוֹצֵא מֹשֶׁה, מֵעַם
 פְּרָעָה; וַיַּעֲתַר, אֶל-יְהוָה. ח, כ ז ויעש יהוה, כְּדַבַּר מֹשֶׁה, וַיִּסַּר הָעֶרֶב, מִפְּרָעָה מֵעַבְדָּיו וּמֵעַמּוֹ: לֹא נִשְׂאָר,
 אֶחָד. ח, כ ח וַיִּכְבַּד פְּרָעָה אֶת-לְבוֹ, גַּם בַּפֶּעַם הַזֹּאת; וְלֹא שַׁלַּח, אֶת-הָעַם.

דבר

ט, א ויאמר יהוה אל-מֹשֶׁה, בֹּא אֶל-פְּרָעָה; וְדַבַּרְתָּ אֵלָיו, כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעֲבָרִים, שַׁלַּח אֶת-עַמִּי,
 וַיַּעֲבֹדְנִי. ט, ב כִּי אִם-מֵאֵן אַתָּה, לְשַׁלַּח, וְעוֹדָךְ, מִתְזַיֵּק בָּם. ט, ג הִנֵּה יָד-יְהוָה הִנֵּה, בְּמַקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה,
 בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמָלִים, בַּבָּקָר וּבַצֹּאֵן--דָּבָר, כְּכֹד מְאֹד. ט, ד וְהַפְּלֵה יְהוָה--בֵּין מַקְנֶה יִשְׂרָאֵל, וּבֵין מַקְנֶה
 מִצְרַיִם; וְלֹא יָמוּת מִכָּל-לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, דָּבָר. ט, ה וַיֵּשֶׁם יְהוָה, מוֹעֵד לֵאמֹר: מִחֶר, יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדָּבָר הַזֶּה--
 בְּאֶרֶץ. ט, ו ויעש יהוה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה, מִמַּחֲרָת, וַיָּמָת, כָּל מַקְנֶה מִצְרַיִם; וּמַקְנֶה בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, לֹא-מָת
 אֶחָד. ט, ז וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה--וְהִנֵּה לֹא-מָת מִמַּקְנֶה יִשְׂרָאֵל, עַד-אֶחָד; וַיִּכְבַּד לֵב פְּרָעָה, וְלֹא שַׁלַּח אֶת-הָעַם.

שחין

ט, ח ויאמר יהוה, אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן, קָחוּ לְכֶם מֵלֵא חֲפִנֵיכֶם, פִּיחַ כִּבְשָׁן; וַיִּזְקְוּ מֹשֶׁה הַשְּׂמִימָה, לַעֲיִנֵי
 פְּרָעָה. ט, ט וְהָיָה לְאַבְקָה, עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם; וְהָיָה עַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה, לְשַׁחֲוֵן פָּרַח אֲבַעֲבַעֶת--בְּכָל-אֶרֶץ
 מִצְרַיִם. ט, י וַיִּקְחוּ אֶת-פִּיחַ הַכִּבְשָׁן, וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי פְּרָעָה, וַיִּזְרְקוּ אֹתוֹ מֹשֶׁה, הַשְּׂמִימָה; וַיְהִי, שַׁחֲוֵן אֲבַעֲבַעֶת,
 פָּרַח, בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה. ט, י א וְלֹא-יָכְלוּ הַחֲרֹטְמִים, לַעֲמֹד לִפְנֵי מֹשֶׁה--מִפְּנֵי הַשַּׁחֲוֵן: כִּי-הָיָה הַשַּׁחֲוֵן, בַּחֲרֹטְמִים
 וּבְכָל-מִצְרַיִם. ט, י ב וַיִּבְוִיחֲזַק יְהוָה אֶת-לֵב פְּרָעָה, וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם: כַּאֲשֶׁר דָּבָר יְהוָה, אֶל-מֹשֶׁה.

ברד

ט, י ג ויאמר יהוה, אֶל-מֹשֶׁה, הַשְּׁכֵם בְּבִקְרָה, וְהִתִּיצַב לִפְנֵי פְּרָעָה; וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעֲבָרִים,
 שַׁלַּח אֶת-עַמִּי, וַיַּעֲבֹדְנִי. ט, י ד כִּי בַּפֶּעַם הַזֹּאת, אֲנִי שַׁלַּח אֶת-כָּל-מַגְפָּתִי אֶל-לִבְךָ, וּבַעֲבָדֶיךָ, וּבַעֲמָךְ--בַּעֲבוּר
 תְּדַע, כִּי אֵין כְּמִנֵּי בְּכָל-הָאָרֶץ. ט, י ט כִּי עַתָּה שַׁלַּחְתִּי אֶת-יָדִי, וְאֵף אוֹתָךְ וְאֵת-עַמְּךָ בַּדָּבָר; וּתִפְחַד, מִן-
 הָאָרֶץ. ט, י ז וְאוֹלָם, בַּעֲבוּר זֹאת הַעֲמָדְתִּיךָ, בַּעֲבוּר, הַרְאָתָךְ אֶת-פָּחִי; וְלִמְעַן סַפֵּר שְׂמִי, בְּכָל-
 הָאָרֶץ. ט, י ח עוֹדָךְ, מִסְתּוֹלָל בַּעֲמִי, לְבִלְתִּי, שַׁלַּחְסִי. ט, י ט הִנְנִי מִמְטִיר כַּעַת מִחֶר, בְּרָד כְּכֹד מְאֹד, אֲשֶׁר לֹא-
 הָיָה כְּמֹהוּ בַּמִּצְרַיִם, לְמִן-הַיּוֹם הַזֶּה וְעַד-עַתָּה. ט, י י וְעַתָּה, שַׁלַּח הַעֲזוּ אֶת-מַקְנֶךָ, וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר לְךָ,
 בַּשָּׂדֶה: כָּל-הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-יִמְצָא בַּשָּׂדֶה, וְלֹא יֵאָסֵף הַפִּיטָה--וַיִּרַד עֲלֵהֶם הַבָּרָד, וּמָתוּ. ט, י כ הִירָא אֶת-
 דָּבָר יְהוָה, מֵעַבְדֵי פְּרָעָה--הַנִּיִּס אֶת-עַבְדָּיו וְאֶת-מַקְנֵהוּ, אֶל-הַבַּתִּיִּים. ט, י כ א וְאֲשֶׁר לֹא-שָׁם לְבוֹ, אֶל-דָּבָר יְהוָה--
 וַיַּעֲזֹב אֶת-עַבְדָּיו וְאֶת-מַקְנֵהוּ, בַּשָּׂדֶה.

ט, י כ ב ויאמר יהוה אל-מֹשֶׁה, נִטָּה אֶת-יָדֶךָ עַל-הַשָּׁמַיִם, וַיְהִי בָרָד, בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: עַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה,
 וְעַל כָּל-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה--בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. ט, י כ ג וַיִּט מֹשֶׁה אֶת-מִטָּהוּ, עַל-הַשָּׁמַיִם, וַיְהִי נִתֵּן קָלֹת וּבָרָד, וַתִּהְלַךְ אֵשׁ
 אֲרָצָה; וַיִּמָּטֵר יְהוָה בָּרָד, עַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם. ט, י כ ד וַיְהִי בָרָד--וְאֵשׁ, מִתְלַקַּחַת בְּתוֹךְ הַבָּרָד: כְּכֹד מְאֹד--אֲשֶׁר
 לֹא-הָיָה כְּמֹהוּ בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם, מֵאֲזַ הָיְתָה לְגוֹי. ט, י כ ה וַיִּפֹּד הַבָּרָד בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם, אֵת כָּל-אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה,
 מֵאָדָם, וְעַד-בְּהֵמָה; וְאֵת כָּל-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרָד, וְאֵת-כָּל-עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבַּר. ט, י כ ו רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן, אֲשֶׁר-
 שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--לֹא הָיָה, בָּרָד. ט, י כ ז וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה, וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם, חֲטָאתִי
 הַפֶּעַם: יְהוָה, הַצַּדִּיק, וְאֲנִי וְעַמִּי, הַרְשָׁעִים. ט, י כ ח הַעֲתִירוּ, אֶל-יְהוָה, וְרַב, מִהֵיִת קָלֹת אֱלֹהִים וּבָרָד; וְאֲשַׁלַּח
 אֶתְכֶם, וְלֹא תִסְפוּן לַעֲמֹד. ט, י כ ט וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, מֹשֶׁה, כִּצַּאתִי אֶת-הָעִיר, אֶפְרַשׁ אֶת-כַּפֵּי אֶל-יְהוָה; הַקְּלוֹת

יחדלון, והבָּרד לא יִהְיֶה-עוד, לְמַעַן תִּדְעוּ, כִּי לִיהוָה הָאָרֶץ. ט, וְאֵתָהּ, וְעַבְדֶּיךָ: יְדַעְתִּי--כִּי טָרַם תִּירְאוּן, מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים. ט, לֹא וְהַפְּשַׁתָּהּ וְהַשְׁעָרָה, נִפְתָּה: כִּי הַשְׁעָרָה אָבִיב, וְהַפְּשַׁתָּה גְבֻעַל. ט, לֹב וְהַחֲשָׁה וְהַכְּסָמָת, לֹא נָכוּ: כִּי אֲפִילַת, הִנֵּה. ט, לֵג וַיֵּצֵא מִשָּׁה מֵעַם פְּרָעָה, אֶת-הָעִיר, וַיִּפְרֹשׁ כַּפָּיו, אֶל-יְהוָה; וַיַּחְדְּלוּ הַקְּלוֹת וְהַבָּרָד, וּמָטָר לֹא-נִתְּפָךְ אֲרָצָה. ט, לְדוּוּיָרָא פְרָעָה, כִּי-חִדַּל הַמָּטָר וְהַבָּרָד וְהַקְּלוֹת--וַיִּסְּף לַחֲטָא; וַיִּכְבַּד לָבוּ, הוּא וְעַבְדָּיו. ט, לֵה וַיַּחֲזֹק לָב פְּרָעָה, וְלֹא שִׁלַּח אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה, בְּיַד-מֹשֶׁה. } פ }

ארכה

י, א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, בֹּא אֶל-פְּרָעָה: כִּי-אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת-לָבוּ, וְאֶת-לָב עַבְדָּיו, לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְתִּי אֵלָהּ, בְּקִרְבוֹ. י, ב וְלִמְעַן תִּסְפֹּר בְּאֲזְנֵי בְנֵי וּבְנֵי-בְנֵיךָ, אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם, וְאֶת-אֶתְתִּי, אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי בָם; וַיִּדְעַתְּם, כִּי-אֲנִי יְהוָה. י, ג וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אֶל-פְּרָעָה, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים, עַד-מָתִי מֵאַנְתָּ לְעֹנֵת מִפְּנֵי; שִׁלַּח עֲמִי, וַיַּעֲבֹדֵנִי. י, ד כִּי אִם-מֵאַן אֶתָּה, לְשִׁלַּח אֶת-עַמִּי--הַנְּנִי מִבֵּיא מִחַר אַרְבָּה, בְּגִבְלֶךָ. י, ה וְכִסָּה אֶת-עֵינֵי הָאָרֶץ, וְלֹא יוּכַל לִרְאֹת אֶת-הָאָרֶץ; וְאָכַל אֶת-יִתְרַ הַפְּלִטָה, הַנּוֹשְׁאָרַת לָכֶם מִן-הַבָּרָד, וְאָכַל אֶת-כָּל-הָעֵץ, הַצֹּמַח לָכֶם מִן-הַשָּׂדֶה. י, ו וּמָלְאוּ בְּתִיךָ וּבְתִי כָל-עַבְדֶּיךָ, וּבְתִי כָל-מִצְרַיִם, אֲשֶׁר לֹא-רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וְאֲבוֹת אֲבֹתֶיךָ, מִיּוֹם הַיּוֹתָם עַל-הָאָדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה; וַיִּפְּן וַיֵּצֵא, מֵעַם פְּרָעָה. י, ז וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פְרָעָה אֵלָיו, עַד-מָתִי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ--שִׁלַּח אֶת-הָאֲנָשִׁים, וַיַּעֲבֹדוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם; הֲטָרַם תִּדְעוּ, כִּי אָבְדָה מִצְרַיִם. י, ח וַיּוֹשֵׁב אֶת-מֹשֶׁה וְאֶת-אַהֲרֹן, אֶל-פְּרָעָה, וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם, לָכוּ עֲבַדוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם; מִי וּמִי, הַהֲלֹכִים. י, ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, בְּנַעֲרֵינוּ וּבְזִקְנֵינוּ גִלְדָּךְ; בְּכַנְיָנוּ וּבְכַנּוֹתָנוּ בְּצִאֲנָנוּ וּבְכַקְרָנָנוּ, גִּלְדָּךְ--כִּי חָג-יְהוָה, לָנוּ. י, י וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם, כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם, וְאֶת-טַפְּכֶם; רָאוּ, כִּי רָעָה נִגְדָּה פְּנִיכֶם. י, יא לֹא כֵן, לָכוּ-נָא הַגְּבֹרִים וְעַבְדוּ אֶת-יְהוָה--כִּי אֶתָּה, אַתְּם מְבַקְשִׁים; וַיַּגִּרְשׁ אֹתְכֶם, מֵאֶת פְּנֵי פְרָעָה. } ס { י, יב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, נִטָּה יָדְךָ עַל-אֲרֶץ מִצְרַיִם בְּאַרְבָּה, וַיַּעַל, עַל-אֲרֶץ מִצְרַיִם; וַיֹּאכַל אֶת-כָּל-עֵשֶׂב הָאָרֶץ, אֶת כָּל-אֲשֶׁר הַשָּׂאִיר הַבָּרָד. י, יג וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת-מִטְּהוֹ, עַל-אֲרֶץ מִצְרַיִם, וַיִּהְיֶה נֶהָג רוּחַ-קָדִים בְּאֲרֶץ, כָּל-הַיּוֹם הַהוּא וְכָל-הַלַּיְלָה; הַבִּקְרָה הָיָה--וְרוּחַ הַקָּדִים, נָשָׂא אֶת-הָאַרְבָּה. י, יד וַיַּעַל הָאַרְבָּה, עַל כָּל-אֲרֶץ מִצְרַיִם, וַיִּנָּח, בְּכָל גְּבוּל מִצְרַיִם: כִּבְדָּ מָאד--לְפָנָיו לֹא-הָיָה כֵן אַרְבָּה כְּמֹהוּ, וְאֶתְרֵיו לֹא יִהְיֶה-כֵן. י, טו וַיִּכַּס אֶת-עֵינֵי כָל-הָאָרֶץ, וַתַּחֲשֹׁף הָאָרֶץ, וַיֹּאכַל אֶת-כָּל-עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֶת כָּל-פְּרֵי הָעֵץ, אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד; וְלֹא-נֹתַר כָּל-יֵרֶק בְּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה, בְּכָל-אֲרֶץ מִצְרַיִם. י, טז וַיִּמְהַר פְּרָעָה, לִקְרֹא לְמֹשֶׁה וְלְאַהֲרֹן; וַיֹּאמֶר, חַטָּאתִי לִיהוָה אֱלֹהֵיכֶם--וְלָכֶם. י, יז וַעֲתָה, שָׂא נָא חַטָּאתִי אִפְּהַעַם, וְהַעֲתִירוּ, לִיהוָה אֱלֹהֵיכֶם; וַיִּסַּר, מִצְּלִי, רַק, אֶת-הַמָּוֶת הַזֶּה. י, יח וַיֵּצֵא, מֵעַם פְּרָעָה; וַיַּעֲתַר, אֶל-יְהוָה. י, יט וַיִּטְוֶהפָּךְ יְהוָה רוּחַ-זִּם, חֲזַק מָאד, וַיִּשָּׂא אֶת-הָאַרְבָּה, וַיִּתְקַעְהוּ יָמָה סוּף: לֹא נִשְׂאָר אַרְבָּה אַחַד, בְּכָל גְּבוּל מִצְרַיִם. י, כ וַיַּחֲזֹק יְהוָה, אֶת-לָב פְּרָעָה; וְלֹא שִׁלַּח, אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

חשך

י, כא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, נִטָּה יָדְךָ עַל-הַשָּׁמַיִם, וַיְהִי חֹשֶׁךְ, עַל-אֲרֶץ מִצְרַיִם; וַיִּמַּשׁ, חֹשֶׁךְ. י, כב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת-יָדוֹ, עַל-הַשָּׁמַיִם; וַיְהִי חֹשֶׁךְ-אֲפֹלָה בְּכָל-אֲרֶץ מִצְרַיִם, שְׁלֹשֶׁת יָמִים. י, כג לֹא-רָאוּ אִישׁ אֶת-אָחִיו, וְלֹא-קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו--שְׁלֹשֶׁת יָמִים; וְלִכְל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר, בְּמוֹשְׁבֹתָם. י, כד וַיִּקְרָא פְרָעָה אֶל-מֹשֶׁה, וַיֹּאמֶר לָכוּ עֲבַדוּ אֶת-יְהוָה--רַק צִאֲנֹכֶם וּבְקִרְכֹכְכֶם, יֵצֵג: גַּם-טַפְּכֶם, גִּלְדָּךְ עִמָּכֶם. י, כה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, גַּם-אַתָּה תִּתֵּן בְּיַדְנִי זְבָחִים וְעֹלֹת; וְעֲשִׂינוּ, לִיהוָה אֱלֹהֵינוּ. י, כו וְגַם-מִקְנֵינוּ יִלָּךְ עִמָּנוּ, לֹא תִשָּׂאָר פְּרֹסָה--כִּי מִמֶּנּוּ נִקַּח, לְעֹבֵד אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ; וְאֲנַחְנוּ לֹא-נִדְעוּ, מִה-נִּעְבַּד אֶת-יְהוָה, עַד-בְּאֲנֹנוּ, שְׁמָה. י, כז וַיַּחֲזֹק יְהוָה, אֶת-לָב פְּרָעָה; וְלֹא אָבָה, לְשַׁלְּחֵם. י, כח וַיֹּאמֶר-לוֹ פְרָעָה, לָךְ מִצְּלִי; הַשָּׁמֶר לָךְ, אֶל-חַטָּאתֶיךָ פְּנִי--כִּי בְיוֹם רֵאתְךָ פְּנִי, תָמוּת. י, כט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, כֵּן דִּבַּרְתָּ: לֹא-אִסַּף עוֹד, רֵאוֹת פְּנִיךָ. } פ }

מכת בכורות

י, א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, עוֹד נִגַע אַחַד אָבִיא עַל-פְּרָעָה וְעַל-מִצְרַיִם--אַחֲרֵי-כֵן, יִשְׁלַח אֶתְכֶם

מִזֶּה: כְּשֶׁלְחֹו--פְּלָה, גֵּרֵשׁ יִגְרֵשׁ אֶתְכֶם מִזֶּה. יֵאָבֵד דְבַר-נֶאֱמַר, בְּאֲזֵנֵי הָעָם; וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ מֵאֵת רַעְהוּ, וְאִשָּׁה מֵאֵת רַעְוֹתָהּ, כְּלִי-כֶסֶף, וְכִלְי זָהָב. יֵאָבֵד וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת-חֶן הָעָם, בְּעֵינֵי מִצְרַיִם; גַּם הָאִישׁ מִשָּׁה, גְּדוֹל מְאֹד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּעֵינֵי עַבְדֵי-פְרָעָה, וּבְעֵינֵי הָעָם. } ס { יֵאָבֵד וַיִּאֱמַר מִשָּׁה, כֹּה אָמַר יְהוָה: כִּחְצֵת הַלֵּילָה, אֲנִי יוֹצֵא בְתוֹךְ מִצְרַיִם. יֵאָבֵד וּמֵת כָּל-בְּכוֹר, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם--מִבְּכוֹר פְּרָעָה הַיֹּשֵׁב עַל-כִּסְאוֹ, עַד בְּכוֹר הַשֹּׁפֶתָה אֲשֶׁר אַחֲרֵי הָרְחִים; וְכָל, בְּכוֹר בְּהֵמָה. יֵאָבֵד וְהִיָּתָה צְעָקָה גְדוֹלָה, בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲשֶׁר כָּמָהוּ לֹא נִהְיָתָה, וְכָמָהוּ לֹא תִסָּף. יֵאָבֵד וְלִכְל כְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא יִחַרֶץ-כְּלָב לְשֹׁנוֹ, לְמֵאִישׁ, וְעַד-בְּהֵמָה--לְמַעַן, תִּדְעוּן, אֲשֶׁר יִפְלָה יְהוָה, בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל. יֵאָבֵד וַיִּרְדּוּ כָל-עַבְדֵיךָ אֵלָה אֱלֹהֵי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ-לִי לֵאמֹר, צֵא אִתָּה וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-בְּרַגְלֶיךָ, וְאַחֲרֵי-כֵן, אֲצֵא; וַיִּצֵא מֵעַם-פְּרָעָה, בְּחָרִי-אָף. } ס { יֵאָבֵד וַיִּאֱמַר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה, לֹא-יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרָעָה--לְמַעַן רַבּוֹת מוֹפְתֵי, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. יֵאָבֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, עָשׂוּ אֶת-כָּל-הַמּוֹפְתִים הָאֵלֶּה--לְפָנֵי פְרָעָה; וַיִּחַזַּק יְהוָה אֶת-לֵב פְּרָעָה, וְלֹא-שָׁלַח אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶצוֹ.

II. אברכנאל שמות פרק ז: זיד

והנה אמר בזאת תדע כי אני ה' לפי שפרעה הוא חולק על משה כמו שביארתי בג' שרשים האחד שמושה הניח מציאות סבה ראשונה מחוייב המציאות מעצמו. ופרעה כחש לו מפני שהיה חושב שאלוה העולם הוא הטבע ושהגורם השמימיים הוא היה מנהיג הטבע השפל ולכן כשאמר משה כה אמר ה' השיב פרעה לא ידעתי את ה' כלל' איני מודה במציאותו. והשרש השני הוא שמושה הניח שהאלוה משגיח על כל דרכי בני האדם לתת לאיש כדרכיו ופרעה כחש זה באמרו מי ה'. והשורש השלישי שמושה הניח שהיה האלוה יכול לשנות טבעי הדברים ומחדשם בכלל ובפרט כרצונו ביכולת בב"ת כמו שאמר (שמות ה' ג') פן יפגענו בדבר או בחרב ופרעה יכחישוהו כמו שאמר מי ה' אשר אשמע בקולו רוצה לומר מה יכולת יש בו שאכנע לפניו לשמוע בקולו הנה מפני זה באו המכות מכוונות לאמת שלשת השרשים האלה כי הנה לאמת מציאות האל באו ג' מכות שהם דם צפרדעים וכנים. ולכן בראשונה מהם אמר כאן בזאת תדע כי אני ה' ובמכת הצפרדעים והכנים לא אמר דבר מזה לפי ששלשת המכות ההמה היו לאמת השורש הראשון ההוא ונסמכו בטעמ' על הראשונה מהם אמנם הג' מכות השניות באו לאמת השורש השני והם ערוב דבר שחין ולזה בראשונה מהן שהוא הערוב אמר למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ רוצה לומר משגיח ומנהיג אותה ובדבר ובשחין לא אמר דבר לפי שנסמך על מה שאמר בראשונה מהן. ואמנם הג' המכות האחרונות שהם ברד ארבה חושך באו לאמת השרש השלישי שהוא היותו יתברך יכול לשנות הדברים הטבעיים כרצונו ולכן אמר בראשונה מהן שהוא הברד בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ רוצה לומר יכול לפעול בה כחפצו והשתים האחרות ארבה חושך נתמכו לראשונה מהן ובאה אחריה מכת בכורות להנקם מילדי העבריים שהמיתו ולהיות המכות כלם מכוונות לרמוז שלשת השרשים האלה היה רבי יהודה נותן בהם סימנים דצ"ך עד"ש באח"ב כי היו הסימנים ההם כפי שלשת הכוונות שכיוון בהם הקב"ה כמו שבארתי במאמר זבח פסח והותרה בזה השאלה הג'.

III. נחשוני פרשת וארא ד'

ישנו לדעתי עוד פרט לפי השקפה הנ"ל. המכה השלישית בכל מכה היא מכה בגוף האדם. אלו שלפניה הן מחוץ לגוף. שתי התראות קדמו למכה כזו, טרם הוכה הגוף עצמו. משמע, שהכוונה בהן לא היתה להעניש את הגוף, אלא להשיג את המטרה החינוכית. רק אם המטרה לא הושגה בא עונש לגוף.